

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

3. detsember 2020*

Apellatsioonkaebus – Määrus (EÜ) nr 1107/2009 – Taimekaitsevahendite turulelaskmine – Rakendusmäärus (EL) 2017/2324 – Toimeaine „glüfosaat“ heakskiidu pikendamine – ELTL artikkel 263 – Piirkondliku üksuse õigus esitada hagi – Otsene puutumus

Kohtuasjas C-352/19 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 1. mail 2019 esitatud apellatsioonkaebus,

Région de Bruxelles-Capitale (Belgia), esindaja: *avocat* A. Bailleux,

hageja,

teine menetlusosaline:

Euroopa Komisjon, esindajad: X. Lewis, F. Castillo de la Torre, I. Naglis ja F. Castilla Contreras,

kostja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president J.-C. Bonichot (ettekandja), kohtunikud L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan ja N. Jääskinen,

kohtujurist: M. Bobek,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

olles 16. juuli 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Pealinna Brüsseli piirkond palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 28. veebruari 2019. aasta määrus Région de Bruxelles-Capitale vs. komisjon (T-178/18, ei avaldata; edaspidi „vaidlustatud kohtumäärus“, EU:T:2019:130), millega Üldkohus jättis vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata tema hagi nõudega tühistada komisjoni 12. detsembri 2017. aasta rakendusmäärus (EL) 2017/2324, millega pikendatakse toimeaine glüfosaadi heakskiitu vastavalt Euroopa Parlamendi ja

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

nõukogu määrusele (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise kohta ning muudetakse komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 540/2011 lisa (ELT 2017, L 333, lk 10; edaspidi „vaidlusalune akt“).

Õiguslik raamistik

- 2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2009, L 309, lk 1) põhjendused 10, 23, 24 ja 29 on sõnastatud järgmiselt:

„(10) Taimkaitsevahendite koostises tuleks kasutada ainult selliseid aineid, mille puhul on tõendatud, et need on taimekasvatusele selgelt kasulikud ning et nende kasutamine ei avalda eeldatavalt kahjulikku mõju inimeste ja loomade tervisele ega lubamatut mõju keskkonnale. Selleks et saavutada kõigis liikmesriikides ühesugune kaitse tase, tuleks selliste ainete lubatavuse või mittelubatavuse üle otsustada ühenduse tasandil ühtlustatud kriteeriumide alusel. Kõnealuseid kriteeriume tuleks kohaldada toimeaine esmase heakskiitmise suhtes vastavalt käesolevale määrusele. Juba heaks kiidetud toimeainete suhtes tuleks neid kriteeriume kohaldada heakskiidu pikendamise või läbivaatamise ajal.

[...]

(23) Toimeaineid sisaldavad taimekaitsevahendid võivad esineda mitmes eri formulatsioonis ning neid on võimalik kasutada mitmesugustel taimedel ja taimsetel saadustel, erinevates põllumajandus-, taimetervise- ning keskkonnatingimustes, sealhulgas kliimatingimustes. Seetõttu peaksid taimekaitsevahendite lubasid andma liikmesriigid.

(24) Lubade andmist reguleerivad sätted peavad tagama range kaitsestandardi. Eriti tuleks taimekaitsevahendite lubade andmisel arvestada, et inimeste ja loomade tervise ja keskkonna kaitsmise eesmärk on alati tähtsam kui eesmärk parandada taimekasvatust. Seetõttu tuleks enne taimekaitsevahendite turulelaskmist tõendada, et need on taimekasvatusele selgelt kasulikud ning need ei avalda mingit kahjulikku mõju inimeste ja loomade tervisele, sealhulgas haavatavatele elanikkonnarühmadele, ega mingit lubamatut mõju keskkonnale.

[...]

(29) Vastastikuse tunnustamise põhimõte on üks vahenditest, millega tagatakse kaupade vaba liikumine ühenduse piires. Et vältida tehtud töö kordamist, vähendada tööstuse ja liikmesriikide halduskoormust ning näha ette taimekaitsevahendite ühtlasem kättesaadavus, peaksid ühe liikmesriigi antud lubasid tunnustama ka teised liikmesriigid, kus põllumajandus-, taimetervise- ja keskkonnatingimused, sealhulgas kliimatingimused, on võrreldavad. Seetõttu tuleks ühendus jagada selliste võrreldavate tingimustega tsoonideks, et soodustada sellist vastastikust tunnustamist. Ühe või mitme liikmesriigi territooriumile iseloomulikud keskkonna- või põllumajandustingimused võivad siiski tingida, et liikmesriigid tunnustavad taotluse korral teise liikmesriigi väljastatud luba, muudavad seda või keelduvad taimekaitsevahendile loa andmisest oma territooriumil, kui see on põhjendatud spetsiifiliste keskkonna- või põllumajandustingimuste tõttu või kui ei ole võimalik saavutada käesoleva määrusega nõutud inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse kõrget taset. Samuti peaks olema võimalik kehtestada asjakohaseid tingimusi seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiivi 2009/128/EÜ (millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks) ([ELT 2009, L 309, lk 71]) kohaselt vastu võetud riiklikus tegevuskavas sätestatud eesmärkidega.“

3 Nimetatud määruse artikli 20 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud järgmist:

„1. Vastavalt artikli 79 lõikes 3 osutatud regulatiivkomitee menetlusele võetakse vastu määrus, milles sätestatakse, et

- a) toimeaine heakskiitu pikendatakse, võttes vajaduse korral arvesse tingimusi ja piiranguid, või
- b) toimeaine heakskiitu ei pikendata.

2. [...]

Kui heakskiit tagasi võetakse või kui heakskiitu ei pikendata otsese ohu tõttu inimeste või loomade tervisele või keskkonnale, kõrvaldatakse kõnealused taimekaitsevahendid viivitamata turult.“

4 Määruse artiklis 36 on sätestatud järgmist:

„1. Taotlust läbi vaatav liikmesriik koostab taotluse saamise ajal kättesaadavaid juhenddokumente kasutades ja olemasolevaid teaduslikke ja tehnilisi teadmisi silmas pidades sõltumatu, objektiivse ja läbipaistva hinnangu. Ta annab kõikidele samasse tsooni kuuluvatele liikmesriikidele võimaluse esitada märkusi, mida võetakse hindamisel arvesse.

[...]

2. Asjaomased liikmesriigid annavad lube või keelduvad nende andmisest taotlust läbi vaatava liikmesriigi hinnangu järelduste põhjal, nagu on sätestatud artiklites 31 ja 32.

3. Erandina lõikest 2 ja ühenduse õigust kohaldades võib artikli 31 lõigetes 3 ja 4 osutatud nõuete ning teiste spetsiifilistest kasutustingimustest tulenevate riskide vähendamise meetmete suhtes kehtestada asjakohaseid tingimusi.

Kui liikmesriigile muret tekitavaid aspekte, mis on seotud inimeste või loomade tervise või keskkonnaga, ei saa kontrollida esimeses lõigus osutatud siseriiklike riskide vähendamise meetmetega, võib liikmesriik keelduda taimekaitsevahendile loa andmisest oma territooriumi piires, juhul kui tal on spetsiifiliste keskkonna- või põllumajandustingimuste tõttu kaalukaid põhjusi arvata, et kõnealune vahend kujutab jätkuvalt vastuvõetamatut ohtu inimeste või loomade tervisele või keskkonnale.

[...]“.

5 Sama määruse artiklis 40 „Vastastikune tunnustamine“ on ette nähtud, et selles määruses sätestatud tingimustel võib vastavalt artiklile 29 antud loa valdaja taotleda samale taimekaitsevahendile luba teiselt liikmesriigilt.

6 Määruse nr 1107/2009 artikli 41 lõikes 1 on sätestatud järgmist:

„Liikmesriik, kellele esitatakse artikli 40 kohane taotlus, annab pärast taotluse ja sellele lisatud artikli 42 lõikes 1 osutatud dokumentide läbivaatamist, arvestades oma territooriumil valitsevaid tingimusi, asjaomase taimekaitsevahendi loa samadel tingimustel nagu taotlust läbivaatav liikmesriik, välja arvatud artikli 36 lõike 3 kohaldamisel.“

7 Selle määruse artiklis 43 on sätestatud järgmist:

„1. Luba pikendatakse loa valdaja taotluse alusel, kui artiklis 29 osutatud nõuded on jätkuvalt täidetud.

2. Kolme kuu jooksul pärast taimekaitsevahendis sisalduva toimeaine, taimekaitseaine või sünergisti heakskiidu pikendamist esitab taotleja järgmise teabe:

[...]

5. Liikmesriigid võtavad otsuse taimekaitsevahendi loa pikendamise kohta vastu hiljemalt 12 kuu jooksul pärast selles sisalduva toimeaine, taimekaitseaine või sünergisti heakskiidu pikendamist.

6. Kui loa pikendamise otsust ei võeta enne loa kehtivusaja lõppu vastu loa valdajast mittesõltuvatel põhjustel, pikendab kõnealune liikmesriik loa kehtivust läbivaatamise lõpuleviimiseks ja pikendamisotsuse vastuvõtmiseks vajaliku ajavahemiku võrra.“

- 8 Nimetatud määruse artikli 78 lõikes 3 on ette nähtud, et võetakse vastu määrus, mis sisaldab nõukogu 15. juuli 1991. aasta direktiivi 91/414/EMÜ taimekaitsevahendite turuleviimise kohta (EÜT 1991, L 230, lk 1; ELT eriväljaanne 03/11, lk 332) I lisasse kantud toimeainete loetelu, ning need ained loetakse sama määruse alusel heakskiidetuks.

Vaidluste taust

Toimeaine glüfosaadi heakskiitmine Euroopa Liidu poolt

- 9 Komisjoni 25. mai 2011. aasta rakendusmäärusega (EL) nr 540/2011, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1107/2009 seoses heakskiidetud toimeainete loeteluga (ELT 2011, L 153, lk 1), võeti vastu määruse nr 1107/2009 artikli 78 lõikes 3 ette nähtud loetelu. Glüfosaat oli selles loetelus ja heakskiitmise aegumise kuupäevaks oli märgitud 31. detsember 2015.
- 10 Komisjon pikendas oma 20. oktoobri 2015. aasta rakendusmäärusega (EL) 2015/1885, millega muudetakse rakendusmäärust (EL) nr 540/2011 seoses toimeainete [...] glüfosaadi [...] heakskiidu kehtivusaja pikendamisega (EÜT 2015, L 276, lk 48), ja 29. juuni 2016. aasta rakendusmäärusega (EL) 2016/1056, millega muudetakse rakendusmäärust (EL) nr 540/2011 seoses toimeaine glüfosaadi heakskiidu kehtivusaja pikendamisega (EÜT 2016, L 173, lk 52), järjestikku toimeaine glüfosaadi heakskiidu kehtivusaega kuni 30. juunini 2016 ja seejärel kuni 15. detsembrini 2017.
- 11 Komisjon pikendas 12. detsembril 2017 vastu võetud vaidlusaluse aktiga teatavatel tingimustel toimeaine glüfosaadi heakskiidu kehtivusaega kuni 15. detsembrini 2022.

Région de Bruxelles-Capitale'i pädevus taimekaitsevahendite valdkonnas

- 12 Pealinna Brüsseli piirkonna pädevust taimekaitsevahendite valdkonnas on kirjeldatud vaidlustatud kohtumääruse punktides 9–17. Need punktid, mida käesoleva apellatsioonkaebuse raames ei ole vaidlustatud, on sõnastatud järgmiselt:

„9 Hageja, Pealinna Brüsseli piirkond, on üks kolmest piirkonnast, kellele on vastavalt Belgia põhiseaduse artiklile 39 seadusega antud teatavad pädevused.

- 10 Tema pädevuste hulka kuulub 8. augusti 1980. aasta institutsioonide reformi eriseaduse (loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980; *Moniteur belge*, 15.8.1980, lk 9434; edaspidi „eriseadus“) artikli 6 lõike 1 II punkti esimese lõigu kohaselt „[k]eskkonnakaitse, eelkõige maapinna, maapõue, vee ja välisõhu kaitse saastuse ja kahjustuste eest [...]“. Hagejal on selle sätte kohaselt pädevus reguleerida taimekaitsevahendite kasutamist oma territooriumil.

- 11 Eriseaduse artikli 6 lõike 1 II punkti esimese lõigu kohaselt on siiski föderaalasutuse pädevuses „[t]ootestandardite kehtestamine“. Taimekaitsevahendite turulelaskmise lubade taotlused vaatab seega läbi föderaalasutus ning väljastab need load vastavalt määruse nr 1107/2009 artikli 28 lõikele 1. Eriseaduse artikli 6 lõike 4 [esimese lõigu] kohaselt osalevad piirkonnad siiski selle pädevuse teostamises.
- 12 Põllumajanduses kasutatavate taimekaitsevahendite hoidmist, turulelaskmist ja kasutamist käsitleva Belgia 28. veebruari 1994. aasta kuningliku dekreeedi (arrêté royal belge du 28 février 1994 relatif à la conservation, à la mise sur le marché et à l'utilisation des pesticides à usage agricole) (*Moniteur belge*, 11.5.1994, lk 12 504) artiklis 7 on sätestatud, et on keelatud turule viia, valmistada, vedada, importida, pakkuda, esitleda, müüa, hoida, omandada või põllumajanduses kasutada taimekaitsevahendit, mida minister ei ole enne heaks kiitnud. Selle määruse artikli 8 kohaselt „[a]nnab heakskiidu minister või ministri poolt selleks volitatud ametnik artiklis 9 osutatud loakomitee arvamuse alusel“. Nimetatud dekreeedi artikli 9 kohaselt koosneb loakomitee kaheteistkümnest liikmest, kelle nimetab minister (edaspidi „loakomitee“) ja kelle hulgas on „ekspert Brüsseli piirkonnast, kelle nimetab Pealinna Brüsseli piirkonna valitsuse peaminister“.
- 13 Hageja võttis 20. juunil 2013 vastu määruse taimekaitsevahendite kasutamise kohta, mis on kooskõlas Pealinna Brüsseli piirkonna kestliku arenguga (*Moniteur belge*, 21.6.2013, lk 40 062; edaspidi „20. juuni 2013. aasta määrus“). Selle määruse artikli 1 esimese lõigu kohaselt võetakse sellega riigi õigusesse üle direktiiv [2009/128].
- 14 20. juuni 2013. aasta määruse artikli 1 kolmanda lõigu kohaselt võib hageja „määratleda taimekaitsevahendid, mille kasutamine on neist inimeste tervisele või keskkonnale tulenevate ohtude tõttu keelatud“.
- 15 Hageja võttis 20. juuni 2013. aasta määruse alusel 10. novembril 2016 vastu määruse, millega keelatakse glüfosaati sisaldavate taimekaitsevahendite kasutamine Pealinna Brüsseli piirkonnas (*Moniteur belge*, 2.12.2016, lk 79 492; edaspidi „10. novembri 2016. aasta määrus“).
- 16 Hagist tuleneb, et 10. novembri 2016. aasta määruse peale on esitatud tühistamishagi Conseil d'État [(Belgia riiginõukogu)] halduskolleegiumile. Hagi käsitleb määruse nr 1107/2009 teatavate sätete ja ELTL artiklite 34, 35 ja 36 väidetavat rikkumist. Hageja leiab selles asjas, et täielik keeld kasutada nimetatud tooteid Pealinna Brüsseli piirkonna territooriumil ei saa mõjutada glüfosaadi heakskiitmist liidu tasandil ega seda ainet sisaldavate teatavate taimekaitsevahendite heakskiitmist Belgia föderalse ameti poolt.
- 17 Lõpuks tuleb esile tõsta, et hageja on seotud liidu tasandil komiteemenetluse komiteede tööga ning esindab neis kordamööda Belgia Kuningriiki. Selle ülesande täitmisel osales ta konsultatsioonides teiste Belgia piirkondadega enne Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed (alaline taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee) toimeainet glüfosaati käsitlevat tööd, mis tehti föderaaltasandi, Flaami piirkonna, Vallooni piirkonna ja [hageja] 5. aprilli 1995 rahvusvahelist keskkonnapoliitikat käsitleva koostöökokkuleppega (*Moniteur belge*, 13.12.1995, lk 33 436) loodud rahvusvahelise keskkonnapoliitika koordineerimise komitee kaudu.“

Hagi Üldkohtus ja vaidlustatud kohtumäärus

- 13 Üldkohtu kantseleisse 8. märtsil 2018 esitatud hagiavalduses palus Pealinna Brüsseli piirkond vaidlusalune akt tühistada.
- 14 Komisjon esitas eraldi dokumendiga Üldkohtu kodukorra artikli 130 alusel vastuvõetamatuse vastuväite, et hagejal puudub põhjendatud huvi.

- 15 Üldkohus nõustus vaidlustatud kohtumääruses selle vastuväitega ning jättis hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata põhjendusel, et vaidlusalune akt ei puuduta Pealinna Brüsseli piirkonda isiklikult ELTL artikli 263 neljanda lõigu tähenduses.

Apellatsioonimenetluse poolte nõuded

- 16 Pealinna Brüsseli piirkond palub oma apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:
- tühistada vaidlustatud kohtumäärus;
 - tunnistada tühistamishagi vastuvõetavaks ja saata asi tagasi Üldkohtusse;
 - mõista kohtukulud mõlemas kohtuastmes välja komisjonilt.
- 17 Komisjon palub Euroopa Kohtul:
- jätta apellatsioonkaebus rahuldamata;
 - mõista kohtukulud välja apellandilt.

Apellatsioonkaebus

Sissejuhatavad märkused

- 18 Tuleb korrata, et piirkondliku või kohaliku omavalitsusüksuse hagi ei saa samastada liikmesriigi hagiga ning see peab seega vastama ELTL artikli 263 neljandas lõigus esitatud vastuvõetavuse tingimustele (vt selle kohta 2. mai 2006. aasta kohtuotsus Regione Siciliana vs. komisjon, C-417/04 P, EU:C:2006:282, punktid 21–24).
- 19 Selle sätte kohaselt on füüsilise või juriidilise isiku poolt sellise akti peale esitatud hagi, mille adressaat ta ei ole – nagu see on käesoleval juhul pealinna Brüsseli piirkonna puhul –, vastuvõetav tingimusel, et see akt puudutab teda otseselt ja isiklikult, või kui tegemist on õigusaktiga, siis et ta on sellest otseselt puudutatud ja et nimetatud akt ei vaja rakendusmeetmeid.
- 20 Üldkohus, kellele esitati vastuvõetamatuse vastuväide, et Pealinna Brüsseli piirkonnal puudub põhjendatud huvi nõuda vaidlusaluse akti tühistamist, piirdus käesoleval juhul oma analüüsis küsimusega, kas nimetatud akt puudutab teda otseselt, ning otsustas vaidlustatud kohtumääruses, et see tingimus ei ole täidetud.
- 21 Pealinna Brüsseli piirkond esitab selle kohtumääruse peale esitatud apellatsioonkaebuse põhjenduseks kaks väidet: esimene väide, et on rikutud keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni, mis kirjutati alla 25. juunil 1998 Århusis ning kiideti Euroopa Ühenduse nimel heaks nõukogu 17. veebruari 2005. aasta otsusega 2005/370/EÜ (ELT 2005, L 124, lk 1, edaspidi „Århusi konventsioon“), ning teine väide, et Üldkohus on valesti asunud seisukohale, et vaidlusalune akt ei puuduta teda otseselt.

Esimene väide, et on rikutud Århusi konventsiooni

Poolte argumentid

- 22 Pealinna Brüsseli piirkond heidab oma esimese väite esimeses osas Üldkohtule ette, et see keeldus vaidlustatud kohtumääruse punktides 34–36 tema hagi vastuvõetavust analüüsides arvesse võtmast Århusi konventsiooni artiklit 9. Ta leiab, et kuna see kuulub selle konventsiooni reguleerimisalasse, siis ELTL artikli 263 neljandas lõigus ette nähtud vastuvõetavuse tingimusi tuleb tõlgendada, lähtudes Århusi konventsiooni artiklist 9, mis käsitleb õigust pöörduda kohtusse.
- 23 Oma esimese väite teises osas heidab apellant Üldkohtule ette, et see on vaidlustatud kohtumääruse punktis 37 asunud seisukohale, et ta ei ole piisavalt täpselt selgitanud, kuidas viide Århusi konventsioonile võib käesolevas asjas mõjutada hinnangu andmist tema otsesele ja isiklikule puutumusele.
- 24 Komisjon palub väide tervikuna tagasi lükata.

Euroopa Kohtu hinnang

- 25 Esimese väite esimese osa kohta tuleb korrata, et kuigi ELTL artikli 216 lõike 2 kohaselt seovad liidu sõlmitud rahvusvahelised lepingud selle institutsioone ja on seega esimuslikud nende võetavate aktide suhtes (3. juuni 2008. aasta kohtuotsus Intertanko jt, C-308/06, EU:C:2008:312, punkt 42; 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Air Transport Association of America jt, C-366/10, EU:C:2011:864, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 13. jaanuari 2015. aasta kohtuotsus nõukogu ja komisjon vs. Stichting Natuur en Milieu ja Pesticide Action Network Europe, C-404/12 P ja C-405/12 P, EU:C:2015:5, punkt 44), ei saa neilsamadel rahvusvahelistel lepingutel olla esimest liidu esmase õiguse suhtes.
- 26 Sellest tuleneb, et Århusi konventsiooni artikkel 9 ei mõjuta ELTL artikli 263 neljandas lõigus kehtestatud tühistamishagi vastuvõetavuse tingimusi.
- 27 Neil asjaoludel tuleb esimese väite esimene osa, et Üldkohus hindas hagi vastuvõetavust ilma Århusi konventsiooni arvesse võtmata, tagasi lükata.
- 28 Lisaks sellele, kuna argument, et Üldkohus keeldus Århusi konventsiooni artiklit 9 arvesse võtmast, tuleb tagasi lükata, siis on vastuväited nende põhjenduste suhtes, millele tuginedes Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 37 selle argumenti tagasi lükkas, tulemusetud. Seega tuleb esimese väite teine osa tagasi lükata.
- 29 Eeltoodust tuleneb, et apellatsioonkaebuse esimene väide tuleb tagasi lükata.

Teine väide, et Üldkohus on valesti asunud seisukohale, et vaidlustatud akt apellanti otseselt ei puuduta

- 30 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt nõuab „otsese puutumuse“ tingimus kahe kumulatiivse kriteeriumi täitmist, nimelt esiteks, et vaidlustatud meede tekitaks otseseid tagajärgi isiku õiguslikule seisundile, ja teiseks, et see ei jäta meedet rakendama kohustatud adreessadile mingit kaalutusõigust – akti rakendamine on puhtalt automaatne ja tuleneb vaid liidu õigusnormidest, ilma et kohaldataks muid vahenorme (vt selle kohta 5. mai 1998. aasta kohtuotsus Glencore Grain vs. komisjon, C-404/96 P, EU:C:1998:196, punkt 41, ja 5. novembri 2019. aasta kohtuotsus EKP jt vs. Trasta Komercbanka jt, C-663/17 P, C-665/17 P ja C-669/17 P, EU:C:2019:923, punkt 103).

- 31 Teist väidet tuleb analüüsida seda kohtupraktikat arvesse võttes ning see väide koosneb neljast osast.

Teise väite esimene osa

– Poolte argumendid

- 32 Pealinna Brüsseli piirkond väidab oma teise väite esimeses osas, et Üldkohus on oma vaidlustatud kohtumääruse punktides 50–55 valesti asunud seisukohale, et vaidlusaluse akti tagajärg ei olnud jätta toimeainet glüfosaati sisaldavatele taimekaitsevahenditele antud turulelaskmise load kehtima. Nimelt oleks see akt võimaldanud jätta sellised load kehtima, samas kui toimeaine heakskiidu pikendamata jätmise korral aeguks need load *ipso facto*.
- 33 Komisjon palub teise väite esimene osa tagasi lükata.

– Euroopa Kohtu hinnang

- 34 Määruse nr 1107/2009 artikli 20 lõike 2 teisest lõigust tuleneb, et kui liidu seadusandja ei pikenda heakskiitu otsese ohu tõttu inimeste või loomade tervisele või keskkonnale, siis seda toimeainet sisaldavate taimekaitsevahendite liikmesriikides turulelaskmise load on tühised ja need tooted kõrvaldatakse viivitamata turult.
- 35 Toimeaine heakskiidu pikendamise tagajärg ei ole aga võrreldav sellise pikendamise puudumisega. Sellega ei kaasne nimelt seda sisaldavate taimekaitsevahendite loa kinnitamist, pikendamist või uuendamist, kuivõrd nende omanikud peavad määruse nr 1107/2009 artikli 43 lõike 2 kohaselt taotlema kolme kuu jooksul pärast toimeaine heakskiidu pikendamist taimekaitsevahendi loa pikendamist ning selle taotluse suhtes peavad liikmesriigid tegema omakorda otsuse vastavalt selle artikli lõikele 5 hiljemalt 12 kuu jooksul.
- 36 Järelikult, otsustades, et vaidlusaluse akti tagajärg ei olnud kinnitada toimeainet glüfosaati sisaldavate taimekaitsevahendite turulelaskmise lubade kehtivust, ei ole Üldkohus teinud õiguslikku viga.

Teise väite teine osa

– Poolte argumendid

- 37 Pealinna Brüsseli piirkond kritiseerib oma teise väite teises osas põhjendusi, millega Üldkohus lükkas vaidlustatud kohtumääruse punktides 56–59 tagasi tema argumendi, et vaidlusalune akt puudutab teda otseselt, kuna see kohustab teda määruse nr 1107/2009 artikli 43 lõike 5 kohaselt tegema otsuse glüfosaati sisaldavate taimekaitsevahendite turuleviimise lubade pikendamise kohta maksimaalselt 12 kuu jooksul alates selle jõustumisest.
- 38 Esiteks olevat Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 57 eksinud, otsustades, et kohustus teha otsus taimekaitsevahendite turulelaskmise lubade pikendamise taotluste suhtes lasub Belgia föderaalset ametiasutusel, mitte Pealinna Brüsseli piirkonnal. Viimati nimetatu osaleb küll kindlasti otsustusprotsessis, kuivõrd riigisisese õiguse kohaselt kuulub ta loakomiteesse, mille arvamust peab nimetatud lubade pikendamise eest vastutav minister küsima.
- 39 Teiseks olevat Üldkohus samuti rikkunud õigusnormi, asudes vaidlustatud kohtumääruse punktis 58 seisukohale, et Pealinna Brüsseli piirkonna osalemine glüfosaati sisaldavate taimekaitsevahendite turulelaskmise lubade pikendamise taotluste läbivaatamises on määruse nr 1107/2009 artikli 43 lõigete 5 ja 6, mitte vaidlusaluse akti otsene tagajärg. Nimelt tunnustati hageja otsest puutumust

mitmes kohtuasjas, samas kui akt, mille ta vaidlustas, puudutas teda vaid liidu mõne teise akti vahendusel (vt selle kohta 11. mai 2017. aasta kohtuotsus *Deza vs. ECHA*, T-115/15, EU:T:2017:329, punktid 30–35).

40 Komisjon palub esimese väite teine osa tagasi lükata.

– *Euroopa Kohtu hinnang*

41 Esimesena on kindel, et liikmesriikidele määruse nr 1107/2009 artikli 43 lõigetes 5 ja 6 kehtestatud kohustus – teha esiteks otsus taimekaitsevahendi turulelaskmise loa pikendamise taotluse kohta maksimaalselt 12 kuu jooksul alates nimetatud tootes sisalduva toimeaine heakskiidu pikendamisest, kui see taotlus tuleb esitada kolme kuu jooksul alates nimetatud toimeaine heakskiidu pikendamisest, ning teiseks, kui loa pikendamise otsust ei võeta enne loa kehtivusaja lõppu vastu, siis pikendada selle kehtivust vajaliku ajavahemiku võrra – lasub Belgias föderaalset ametiasutust ja mitte sellistel piirkondadel nagu apellant, kuna riigisisese õiguse kohaselt kuulub „tootestandardite kehtestamine“ föderaalse ametiasutuse pädevusse.

42 Kuigi on tõsi, et riigisiseses õiguses on ette nähtud, et piirkonnad on „kaasatud tootestandarditega seotud föderaalnormide väljatöötamisse“ ning et eelkõige 28. veebruari 1994. aasta kuningliku dekreeidi artikli 7 kohaselt saab föderaalne pädev minister põllumajanduses kasutatava taimekaitsevahendi turulelaskmisele ja kasutamisele nõusoleku anda alles pärast selle komitee arvamuse saamist, milles Pealinna Brüsseli piirkonda esindab ekspert, ei kujuta see konsultatiivpädevus endast määruse nr 1107/2009 artikli 43 lõigete 5 ja 6 vahetut tagajärge. Neil tingimustel tuleb apellandi vastuväited vaidlustatud kohtumääruse punktile 57 tagasi lükata.

43 Teisena tuleb sedastada, et vastupidi apellandi väidetule ei ole Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 58 märkinud, et Pealinna Brüsseli piirkonna osalemine glüfosaati sisaldavate toodete turulelaskmise lubade pikendamise taotluste läbivaatamisel oleks määruse nr 1107/2009 artikli 43 lõigete 5 ja 6, mitte vaidlusaluse akti vahetu tagajärg. Üldkohus piirdus nimelt vaid sellega, et märkis selles punktis, et apellandi sellisel kujul esitatud argumendis oli viidatud mitte vaidlusaluse akti enda, vaid ainult selle määruse artikli 43 lõigete 5 ja 6 tagajärgedele. Seega ei ole apellandi vastuväited vaidlustatud kohtumääruse punkti 58 suhtes tulemuslikud.

44 Lisaks, kuna esimene hageja argumendi Üldkohtus tagasilükkamise põhjus, mis on esitatud vaidlustatud kohtumääruse punktis 57, on põhjendatud, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 42, siis sama argumendi tagasilükkamise teine põhjus, mis on toodud vaidlustatud kohtumääruse punktis 58, on esitatud teise võimalusena. Apellandi vastuväited selle kohta on seega samuti sel põhjusel tulemusetud (vt analoogia alusel 13. septembri 2007. aasta kohtuotsus *Common Market Fertilizers vs. komisjon*, C-443/05 P, EU:C:2007:511, punkt 137) ning tuleb järelikult tagasi lükata.

45 Eeltoodust järeldub, et teise väite teine osa tuleb tagasi lükata.

Teise väite kolmas osa

– *Poolte argumendid*

46 Apellant kritiseerib oma teise väite kolmandas osas põhjendusi, millele tuginedes Üldkohus lükkas vaidlustatud kohtumääruse punktides 60–63 tagasi tema argumendi, et arvestades määruse nr 1107/2009 artiklites 40–42 ette nähtud vastastikuse tunnustamise menetlust, muudab vaidlusalune akt väga suures ulatuses olematuks loakomitee ning seega ka tema enda võime vaidlustada glüfosaati sisaldava taimekaitsevahendi luba, kui see toode on juba saanud loa teises liikmesriigis.

- 47 Esiteks heidab Pealinna Brüsseli piirkond Üldkohtule ette, et see asus seisukohale, et vastastikuse tunnustamise menetlus ei loo automaatset kohaldatavust ning et määruse nr 1107/2009 artikli 41 lõikega 1 ja artikli 36 lõikega 3 jäetakse vastastikuse tunnustamise taotluse saanud liikmesriigile kaalutlusruum. Lisaks sellele ei ole see Üldkohtu hinnang põhjendatud.
- 48 Pealinna Brüsseli piirkond leiab teiseks, et Üldkohus märkis vaidlustatud kohtumääruse punktis 63 ilmselgelt valesti, et vastastikuse tunnustamise menetluse tagajärjed ei tulene otseselt vaidlusalusest aktist.
- 49 Komisjon palub teise väite kolmas osa tagasi lükata.

– *Euroopa Kohtu hinnang*

- 50 Esiteks tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktis 30 viidatud kohtupraktikast, et üks kahest kumulatiivsest tingimusest, mis võimaldab tuvastada, et meede mõjutab eraõiguslikku isikut otseselt, on see, et selle meetme adressaatidele, kelle ülesanne on seda rakendada, ei jäeta mingit kaalutlusruumi.
- 51 Ent, nagu Üldkohus vaidlustatud kohtumääruse punktis 61 kordas, kui liikmesriigile esitatakse sellise taimekaitsevahendi turulelaskmise loa taotlus, mis on saanud samal otstarbel kasutamiseks loa teiselt liikmesriigilt, ei ole ta kohustatud seda rahuldama, kuna esimesena lubab määruse nr 1107/2009 artikli 41 lõige 1 tal võtta arvesse oma territooriumil valitsevaid tingimusi ning teisena on selle määruse artikli 36 lõikes 3, millele on viidatud selle artiklis 41, täpsustatud ühelt poolt, et ta võib kehtestada inimeste või loomade tervisele või keskkonnale tekkida võivate riskide vähendamise meetmeid, ning teiselt poolt, et ta võib isegi loa andmisest keelduda, kui sellele liikmesriigile muret tekitavaid aspekte ei saa kontrollida riskide vähendamise meetmetega sellele ainuomaste keskkonnaalaste või põllumajanduslike tingimuste tõttu. Üldkohus järeldas seega õigesti, et vastastikuse tunnustamise menetlus ei tekita automaatset kohaldamist ning jätab liikmesriigile, kellele on esitatud vastastikuse tunnustamise taotlus, kaalutlusruumi.
- 52 Eespool esitatud kaalutlustest tuleneb, et apellant ei saa põhjendatult väita, et Üldkohus on rikkunud õigusnormi ning et ta on oma hinnangut ebapiisavalt põhjendanud.
- 53 Teiseks ja igal juhul, vastupidi apellandi väidetule, asus Üldkohus õigesti seisukohale, et vastastikuse tunnustamise menetluse tagajärjed ei ole iseenesest vaidlusaluse akti vahetud tagajärjed. Nimelt tuleb märkida, et toimeaine heakskiitmine on vaid üks nendest määruse nr 1107/2009 artikli 29 lõikes 1 loetletud nõuetest, millele seda toimeainet sisaldava taimekaitsevahendi turulelaskmise luba peab vastama. Lisaks sellele ei kaasne sellise loa andmisega liikmesriigis iseenesest loa andmine teistes liikmesriikides, sest selle määruse artiklis 40 on selles määruses sätestatud tingimustel ette nähtud, et vastastikuse tunnustamise menetluse alusel võib liikmesriigis antud loa valdaja taotleda samale taimekaitsevahendile samasuguseks kasutuseks luba teiselt liikmesriigilt. Lõpuks, ning nagu on märgitud eelmises punktis, ei ole viimati nimetatud liikmesriik kohustatud seda luba andma ükskõik missugustel tingimustel.
- 54 Eeltoodust järeldub, et teise väite kolmas osa tuleb tagasi lükata.

Teise väite neljas osa

– Poolte argumendid

- 55 Apellant kritiseerib oma teise väite neljandas osas põhjendusi, mis on esitatud vaidlustatud kohtumääruse punktides 66–77, milles Üldkohus lükkas tagasi tema argumendi, mis puudutab vaidlusaluse akti mõju 10. novembri 2016. aasta määruse kehtivusele ning seejärel selle tagajärgi kohtuvaidlustele, mille esemeks on see määrus.
- 56 Esiteks leiab Pealinna Brüsseli piirkond, et Üldkohus on rikkunud õigusnormi, kohaldades otsesele puutumusele analüüsi, mis isikliku puutumuse suhtes on välja töötatud tema 5. oktoobri 2005. aasta kohtuotsuses Land Oberösterreich ja Austria vs. komisjon (T-366/03 ja T-235/04, EU:T:2005:347), ajades selliselt segamini kaks nõuet, mis on esitatud ETL artikli 263 neljandas lõigus.
- 57 Teiseks heidab Pealinna Brüsseli piirkond Üldkohtule ette, et ta ei ole arvestanud ohtu, mis vaidlusalusel aktil on tema 10. novembri 2016. aasta määrusega kehtestatud glüfosaati sisaldavate taimekaitsevahendite kasutamise keelu kehtivuse suhtes.
- 58 Kolmandaks väidab Pealinna Brüsseli piirkond, et 10. novembri 2016. aasta määruse vastuvõtmine, hoolimata ebasoodsast õiguslikust kontekstist, oli tingitud poliitilistest üldise huvi kaalutlustest, mitte ainult õiguslikest kaalutlustest.
- 59 Neljandaks olevat vaidlustatud kohtumäärus Pealinna Brüsseli piirkonna väitel ilmselgelt vastuolus Üldkohtu 13. detsembri 2018. aasta kohtuotsusega Ville de Paris, Ville de Bruxelles ja Ayuntamiento de Madrid vs. komisjon (T-339/16, T-352/16 ja T-391/16, EU:T:2018:927). Üldkohus otsustas viimati nimetatud kohtuotsuses, et apellantidest linnu, kes olid võtnud meetmeid liiklusega seotud õhusaastuse piiramiseks oma territooriumil, puudutas otseselt määrus, milles kehtestati lämmastikoksiidi lubatud maksimaalsed heitkogused tegelikes sõidutingimustes väikeste sõiduautode ja kommertsveokite jaoks kõrgemal tasemel kui on ette nähtud nn Euro 6 normiga. Teisisõnu leidis Üldkohus, et selliste meetmete pelgalt mõttelisest ehk kohtuotsusega veel tuvastamata ebaseaduslikkusest selle määruse suhtes piisab, et viimati nimetatud akt puudutaks vaadeldavaid linnu otseselt. Vaidlustatud kohtumääruses järeltas aga Üldkohus, et 10. novembri 2016. aasta määruse mõttelisest ebaseaduslikkusest vaidlusaluse akti suhtes ei piisa tõendamaks, et see otsus apellanti otseselt puudutab.
- 60 Viiendaks heidab Pealinna Brüsseli piirkond Üldkohtule ette, et ta on vaidlustatud kohtumäärust ebapiisavalt põhjendanud, jättes analüüsimata argumendi, et vaidlusalune akt mõjutab otseselt tema õiguslikku staatust, säilitades 10. novembri 2016. aasta määruse peale tühistamishagide esitajatel põhjendatud huvi.
- 61 Komisjon palub esimese väite neljas osa tagasi lükata.

– Euroopa Kohtu hinnang

- 62 Esiteks ei kujuta asjaolu, et Üldkohus olevat apellandi väitel omaenda kohtupraktikat valesti tõlgendanud, iseenesest õigusnormi rikkumist, millel võiks põhineda apellatsioonkaebus. Peale selle ei ole etteheitele, et on aetud segi otsese puutumuse ja isikliku puutumuse kriteeriumid, lisatud mingeid täpsustusi, mis võimaldaks hinnata selle põhjendatust, ning seega ei jää muud üle, kui see tagasi lükata.
- 63 Teiseks tuleb märkida, et Conseil d'État'le (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) esitatud kaebuse raames vaidlustatud 10. novembri 2016. aasta määruse seaduslikkust ei saa vaidlusalune akt igal juhul mõjutada, kuna viimati nimetatud akt võeti vastu pärast nimetatud määruse

vastuvõtmise kuupäeva. Peale selle ei saa ei oht, et komisjoni initsiatiivil esitatakse liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, millele apellatsioonkaebuses on vihjatud, ega ka kahtlused glüfosaati sisaldavate taimekaitsevahendite kasutamist keelava korra kehtivuse osas, lähtudes Belgia põhiseadusest, mille seost vaidlusaluse aktiga apellant ei selgita, tõendada, et viimane puudutab teda otseselt. Neil tingimustel ei ole apellant tõendanud, et vaidlusalune akt tekitaks ohtu sellele kasutamist keelavale korrale.

- 64 Kolmandaks nähtub Euroopa Kohtu praktikast, mida on korratud käesoleva kohtuotsuse punktis 30, et „otsese puutumuse“ tingimus tähendab eelkõige, et asjaomane meede peab tekitama vahetuid tagajärgi selle füüsilise või juriidilise isiku õiguslikule olukorrale, kes kavatseb esitada hagi ELTL artikli 263 neljanda lõigu alusel. Seega tuleb sellist tingimust hinnata ainult meetme õiguslikke tagajärgi arvesse võttes ning selle võimalikud poliitilised tagajärjed ei ole selle hindamise seisukohast asjasse puutuvad. Järelikult saab sellise argumendi ainult tagasi lükata.
- 65 Neljandaks ei selgu apellandi argumentidest, mis on toetatud Üldkohtu 13. detsembri 2018. aasta kohtuotsusest *Ville de Paris, Ville de Bruxelles ja Ayuntamiento de Madrid vs. komisjon* (T-339/16, T-352/16 ja T-391/16, EU:T:2018:927), kuidas asjaolu, et vaidlustatud kohtumääruses kasutatud lahendus on selle kohtuotsusega vastuolus – eeldusel, et see on kindlaks tehtud –, muudaks iseenesest nimetatud kohtumääruse ebaseaduslikuks. Seega tuleb ka see etteheide tagasi lükata.
- 66 Viiendaks, kuigi Pealinna Brüsseli piirkond heidab Üldkohtule ette, et ta ei ole analüüsinud tema argumenti, et vaidlusalune akt puudutab tema õiguslikku olukorda otseselt, säilitades 10. novembri 2016. aasta määruse peale tühistamishagi esitajate põhjendatud huvi, tuleb märkida, et apellant esitas selle argumendi alles oma vastuses komisjoni esitatud vastuvõetamatuse vastuväitele. Seega ei saa seda lugeda selliseks väiteks, mida Üldkohus oleks pidanud analüüsima. Järelikult tuleb ka see etteheide tagasi lükata.
- 67 Eelnevast järeldub, et teise väite neljas osa tuleb tagasi lükata ning apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

- 68 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 138 lõike 1 kohaselt, mida sama kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja apellant on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Région de Bruxelles-Capitale’lt.

Allkirjad